

Sogndal lufthavn, Haukåsen, Sogndal kommune – vurderinger av naturverdier

Bakgrunn:

Området ble kartlagt 20.09.2013 av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning i forbindelse med naturtypekartlegging av Avinor sine lufthavner. Det er registrert en lokalitet av naturtypen våtmarksmassiv som er vurdert som lokalt viktig (C). Siden det kun er registrert en lokalitet av verdi C er det kun laget et notat som oppsummerer naturforholdene og funn som ble gjort under feltarbeidet.

Figur 1. Sogndal lufthavn på Haukåsen med Storehaugfjellet i bakgrunnen. Sentrale deler av lufthavnområdet sett fra sør. Foto: Geir Gaarder.

Metode:

Undersøkelsene omfatter biologisk mangfold, inkludert planter, dyr og naturtyper. Det er lagt særlig vekt på kartlegging av naturtypelokaliteter, dvs. spesielt viktige områder for biologisk mangfold etter DN-håndbok 13 (DN 2007), samt rødlistearter (Kålås mfl. 2010). Eventuelle viltlokaliteter er vurdert ut fra DN-håndbok 11 (DN 2000). Under feltarbeidet høsten 2013 ble hovedvekten lagt på naturtyper og

rødlistearter blant karplanter, lav, moser og sopp, mens informasjon om virveldyr (pattedyr, fugl mv) i første rekke baserer seg på eksisterende kunnskap.

Feltarbeidet ble utført ved å gå rundt hele lufthavnområdet, på utsiden av lufthavngjerdet. Arealet på innsiden av lufthavngjerdet ble ikke vurdert å ha spesielle kvaliteter, men ble betraktet fra utsiden med aktiv bruk av kikkert. Det ble ikke tatt belegg eller påvist rødlistearter.

Det var lettskyet, ganske pent vær og lite vind under feltarbeidet. Tidspunktet vurderes som brukbart egnet til å fange opp karplanter, lav og moser, og teoretisk sett også for marklevende sopp (men sesongen for slike var bare moderat og ikke optimal). Det var for seint på sesongen til å registrere for eksempel hekkende fugl.

Innsamling av eksisterende kunnskap begrenser seg til samtaler med enkelte av lufthavnpersonalet, samt kontroll av offentlige databaser som Naturbase og Artskart.

Resultater:

Ingen verdifulle naturtypelokaliteter var kjent på forhånd, men en ble registrert under feltarbeidet. Innenfor lufthavngjerdet er det mest forstyrret mark (modifisert våtmark og modifisert skogsmark) og kunstmark (asfalterte areal, gruslagte eller bebygde areal). Det bærer preg av opprinnelig å ha vært noe myr her (trolig både fastmatte- og mykmattemyr, se egen beskrivelse av restlokalitet) og fattig skogsmark. Kulturbetingede arter er det svært lite av, bare så vidt åkergråurt ble observert i tillegg til en del rødsvingel og sølvbunke.

Utenfor lufthavngjerdet og utenfor Avinors områder er det i sør, foruten avgrenset myrlokalitet, for det meste veldrenert lyngskog som har vært flatehogd og er tilplantet med ung skog. På nordsiden er det rester av myr (inkludert noe intermediær fastmattemyr) og skog med varierende rikhet. Dels lyngskog og blåbærskog, men også innslag av et parti med antatt lågurtskog (T23-3/T23-4) i nordvest (med teiebær og skogørkvein). I vest er det grøftet myr (bl.a.) mye blåtopp og i øst et bekkesig med intermediære trekk (bl.a. litt grønnstarr og tvebostarr) og innslag av eldre bjørketrær inntil. Fire orrfugl ble skremt opp herfra. Miljøet er likevel preget av påvirkning, i form av hogst, gjenlegging av løsmasser og kjørespor.

Under feltarbeidet ble for øvrig både kongeørn og spurvehauk observert nord for lufthavna, opp mot Storehaugfjellet. Både fjellet og den sørvendte lisiden byr antagelig på gode forhold for jaktende rovfugl, men det er lite som tyder på at det finnes hekkeplasser i nærområdet. En grønnspett ble hørt rope fra lia nordøst for lufthavna, og det ble sett tydelige gammelskogskvaliteter (grove levende trær av furu og dels osp, samt gadd) oppe i denne lia. Lokale ansatte på lufthavnen kunne opplyse at fuglearter som trane (raster omtrent årlig, hekker ikke), ørn (kanskje både havørn og kongeørn), orrfugl og storfugl blir sett i området.

Figur 2. Typisk utsnitt innenfor lufthavngjerdet i sørvest. Marka er sterkt forstyrret, men det begynner å komme tilbake skogsarter typisk for fattig skogsvegetasjon. I bakgrunnen ses Storehaugfjellet (1132 m o.h.). Foto: Geir Gaarder.

Fremmede arter:

Ingen spesielle ble bemerket innenfor sperregjerdet. På utsiden er det stedvis plantet en del norsk gran, samt at det også har blitt plantet vrifuru (contortafuru) sør for rullebanen. Denne arten er ført opp i kategorien «potensielt høy risiko» på norsk svarteliste (Gederaas mfl. 2012).

Skjøtsel og hensyn:

Det viktigste området som har behov for hensyn er avgrenset myrlokalitet i sørvest. Her er det viktig å unngå forurensning, samt unngå fysiske inngrep. Rester av gammelt flyplassgjerde bør skånsomt fjernes. Gjenfylling av grøfter for å forsøke å restaurere deler av myrområdet vil være et positivt tiltak for naturmangfoldet.

Figur 3. Plantefelt med vrifuru på sørsiden av rullebanen. Foto: Geir Gaarder.

Figur 4. Grøftet myr med mye blåtopp ved vestenden av rullebanen. Foto: Geir Gaarder.

Figur 5. Stort sett ødelagt myr rett på østsiden av innkjøringen til lufthavna. Myrer under skoggrensa er så sjeldne i denne regionen at alle slike åpne myrflater må betraktes som verdifulle, så sant de ikke har blitt ødelagt. Foto: Geir Gaarder.

Litteratur:

DN 2000. Direktoratet for naturforvaltning. Viltkartlegging. DN-håndbok 11-2000 (revidert internettversjon 2000).

DN 2007. Direktoratet for naturforvaltning. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN håndbok 13-1999. 2 utgave 2007.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.), 2012. Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Norge. 210 s.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Vedlegg:

Haukåsmyrene

Naturtype	Våtmarksmassiv
Utforming	-
Mosaikk	-
Verdisetting	Lokalt viktig (C)

Innledning:

Lokaliteten er beskrevet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning, basert på eget feltarbeid 20.09.2013. Undersøkelsen er gjort i forbindelse med naturtypekartlegging av norske lufthavner, på oppdrag fra Avinor. Det er ikke kjent tidligere registreringer fra lokaliteten.

Figur 6. Det er ganske mye mjukmattemyr ("blautmyr") innenfor lokaliteten, som ikke er fremkommelig for mennesker. Flere mindre vanlige myrplanter er spesialisert til denne typen myr og enkelte slike opptrer også her. Samtidig er dette ofte sentrale leveområder for ulike arter våtmarksfugl. Foto: Geir Gaarder.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger helt i kanten av Sogndal lufthavn, på sørvestsiden, og rullebanen på lufthavnen har medført at kantsoner til lokaliteten er gått tapt, samtidig som en god del myr er grøftet på vestsiden av lokaliteten. Den grenser derfor til rullebanen i nord, grøftet myr i vest, litt gradvis mot myrkantskog og fastmark i sørvest og mot fastmarkskog i sør og øst. Berggrunnen består av anortositt, gabbro og/eller gneis og er stort sett ganske kalkfattig.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Lokaliteten består av et myrsystem av overveiende intermediær til fattig karakter. Intermediær mykmatte er antagelig vanligst (anslag 40 %), men det er også litt intermediær fastmatte (10 %) og noe mer fattig fastmattemyr (30 %). I tillegg kommer litt myrkantmark (10 %) av mest fattig karakter, dels glissent tresatt med furu. I øst er fastmattemyra svakt hellende og i kantsoner her er det svake trekk av kildemyr.

Artsmangfold:

Foruten en del typiske arter for fattig fastmattemyr, så forekommer det også enkelte mer regionalt uvanlige arter her. Dette inkluderer lokalt strengstarr, som er knyttet til intermediær til rik mykmattemyr, og hvitmyrak og sivblom med lignende økologi, men som er mindre kalkkrevende. I kantsoner med litt rikere fastmattemyr (og dels kildemyrtendenser) vokser arter som bjørnebrodd, sveltull, dvergjamne og tvebostarr. Her ble også myrjordtunge registrert. For øvrig en del av arter som trådstarr (stedvis dominerende), flaskestarr og bukkeblad på mykmattepartiene. Lokaliteten har trolig lokale viltverdier. Ei krikkan ble skremt opp under besøket og dette er trolig egnet leveområde for andre våtmarksfugl som enkeltbekkasin, trane og kanskje skogsnipe.

Fremmede arter:

Ingen fremmede arter er registrert innenfor lokaliteten, men gran og vrifuru er plantet nær inntil.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Skogen rundt er overveiende ung. Det meste av myra er som tidligere nevnt alt grøftet ut og ødelagt, og kantsoner til avgrenset lokalitet er litt påvirket av dette mot vest. Samtidig går ei grøft inn fra kanten av rullebanen i nordøst. Sentrale og sørlige deler av lokaliteten virker derimot lite påvirket.

Del av helhetlig landskap:

Det er få lignende myrområder i distriktet, og enkelte av de som har forekommet (blant annet på Kaupanger) er ødelagt i nyere tid. Lokaliteten er i så måte ingen del av et helhetlig landskap. Derimot er det grunn til å bemerke at det ligger et par mindre skogstjern ved Jordi noen hundre meter mot sørvest, og for enkelte arter (særlig fugl) kan disse miljøene ses på som en helhet de er avhengig av.

Skjøtsel og hensyn:

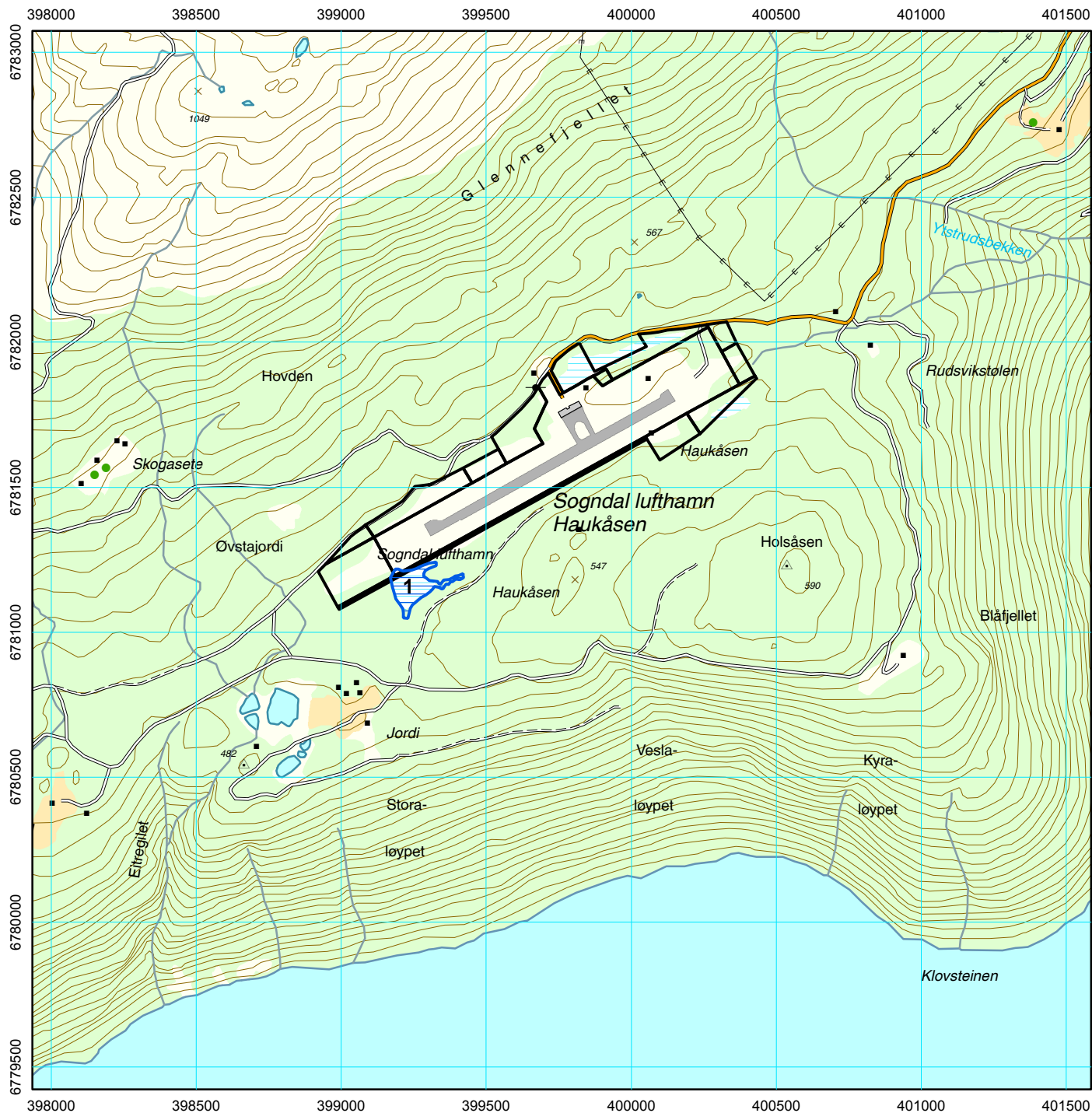
Naturverdiene er avhengig av at det ikke foretas fysiske inngrep som grøfting eller tilførsel av mineralmateriale. Tilførsel av for eksempel avisningskjemikalier fra lufthavna vil kunne forringe verdiene. Det hadde vært positivt om en del av grøftene inntil myra i vest ble fylt igjen, slik at myrarealet i noen grad kan øke der.

Verdisetting:

Lokaliteten er vurdert som lokalt viktig (C) fordi myrer og ikke minst mykmattemyrer, er regionalt meget sjeldne under skoggrensa i regionen, og flere andre lokaliteter er helt eller delvis ødelagt. Dersom myra ikke hadde vært grøftet vil den vært vurdert som viktig (B). Lokaliteten oppfyller knapt minstekrav til størrelse (19 dekar) og tilstand og rødlistearter er ikke kjent.

Figur 7. Avgrenset myrlokalitet i sørvestenden av rullebanen på Sogndal lufthavn. Myrarealet har tidligere vært vesentlig større, men rullebanen har tatt noe og mye er grøftet til skogproduksjon i vestre deler.

SOGNDAL LUFTHAVN, HAUKÅSEN

Biologisk mangfold

Naturtypelokaliteter

Lokalitetsnummer henviser til Forsvarsbygg BM-notat 5-2013

 Våtmarksmassiv (E)

 Eiendomsgrense

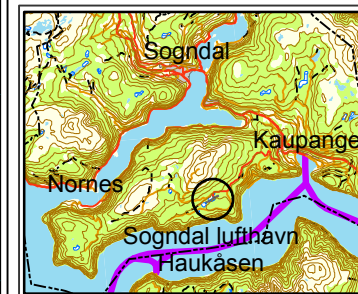
Lokalitetsnr
1

Lokalitetsnavn
Haukåsmyrene

Verdi
C

Dato: 17.12.2013

Kartgrunnlag: N50, Avinors generelle avtale. Alle områder digitalisert med N5 bakgrunnsdata

Datum: Euref89 (WGS84)
Kartprojeksjon: UTM Sone 32

Målestokk
1:20 285

0 100 200M
